

RAD-ČS A

Smjernice za razvoj inkluzivnog volontiranja

RAZVOJ

Program istraživanja i razvoja volonterstva



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj smjernica isključiva je odgovornost DKolektiva – organizacije za društveni razvoj.

Više o EU fondovima: www.esf.hr i www.strukturnifondovi.hr

KORISNIK

D/kolektiv

PARTNERI

CCI CENTAR ZA CIVILNE INICIJATIVE

ACTGRUPA

SMART

PRVATSKI
CENTAR
ZA RAZVOJ
VOLONTERTVA

ffh

600.000

PRATI

**volonterski
centar
zagreb**

DRUGA KLASA

SMJERNICE ZA RAZVOJ INKLUZIVNOG VOLONTIRANJA**Uvod**

Volontiranje predstavlja snažan alat koji doprinosi socijalnoj uključenosti osoba u nepovoljnom položaju te doprinosi stvaranju jednakih mogućnosti za sve. Ono povećava samopouzdanje, potičući razvoj sposobnosti, vještina i znanja osoba u nepovoljnom položaju. Stvara osjećaj pripadnosti, bori se protiv usamljenosti i povećava njihovu fizičku i psihološku dobrobit. Društvene mreže i socijalni kapital također se šire i nadograđuju kroz volontiranje. Osobe izvan tržišta rada ili obrazovnog sustava mogu na ovaj način dobiti pristup i/ili alate koji će im pomoći da pronađu posao ili steknu formalno obrazovanje. Inkluzivno volontiranje briše sve granice i smanjuje diskriminaciju osoba u nepovoljnom položaju. Inkluzivno volontiranje štiti dostojanstvo osoba u nepovoljnom položaju, ističući kako svaki pojedinac ima svoje sposobnosti, znanja, vještine, osobnosti i motivaciju, neovisno o nepovoljnom položaju u kojem se nalazi ili teškoći/invaliditetu s kojim se nosi.

Dobro strukturirani inkluzivni volonterski programi pružaju mogućnosti za izlaz iz isključenosti, dajući tako skupinama u nepovoljnom položaju priliku za preuzimanje aktivne uloge unutar svojih zajednica. Ono doprinosi društvenom razvoju, omogućujući svim pojedincima prava, odgovornosti i sudjelovanje u zajednici. Angažiranje skupina u nepovoljnom položaju u različite aktivnosti u lokalnoj zajednici podržava njihov osobni i profesionalni razvoj. Inkluzivni volonterski programi pomažu u razvoju lokalne zajednice i smanjenju jaza između građana - srušeni su stereotipi, uspostavljena je kultura dijaloga i otvorena komunikacija.

Institucije EU-a naglašavaju važnost inkluzivnog volontiranja kroz strateške dokumente i smjernice još od 1983. Nedavne inicijative i strategije poput Europskih snaga solidarnosti i „Strategija EU za mlade 2019. - 2027.“ snažno podupiru sudjelovanje, posebno mladih, iz skupina u nepovoljnom položaju.

Međutim, skupine u nepovoljnom položaju i dalje se suočavaju s različitim društvenim, ekonomskim, obrazovnim, fizičkim i/ili kulturnim preprekama te volontiraju manje od ostalih što u konačnici predstavlja gubitak za njih same i društvo u cjelini. S druge pak strane, evidentan je nedostatak posebno razvijenih mehanizama za poticanje i potporu skupina u nepovoljnom položaju na volontiranje ili za motiviranje i potporu neprofitnim organizacijama u stvaranju inkluzivnih volonterskih programa. Organizacijama su potrebni resursi, znanje i podrška, kao i predani

angažman za strukturirani pristup stvaranju poticajnog okruženja za uključivanje skupina u nepovoljnom položaju kao volontera.

Uspješni inkluzivni volonterski programi ne ovise samo o vrsti volonterskih aktivnosti koje se nude, već i o vrsti podrške i uvjetima koje vlade, agencije za razvoj volontiranja i organizacije koje uključuju volontere mogu pružiti.

Stoga je važno stvoriti i prakticirati otvorene i inkluzivne politike na svim razinama, na nacionalnoj razini i na razini EU-a, te koristiti koncepte koji će izuzeti stereotipe, diskriminaciju, otuđenje i smanjiti isključenost. To će doprinijeti raznolikosti, razvoju kulture solidarnosti i poštovanja, povećanju građanskog sudjelovanja te stvoriti osjećaj vlasništva i pripadnosti za sve članove zajednice. Poduzimanje bolje koordiniranih napora za poboljšanje infrastrukture, pristupa, znanja i metoda, uspostavljanje novih suradnji, stvaranje i širenje mreža i ulaganje dodatnih napora u angažman osoba u nepovoljnom položaju kojima je potrebna dodatna podrška za započinjanje volontiranja, doprinijet će razvoju inkluzivnog volontiranja.

Polazišne osnove

Istraživanje provedeno kroz Erasmus+ projekt¹ „Making it matter – the impact of volunteering on social inclusion“ također je otkrilo da mnoge osobe u nepovoljnom položaju žele volontirati, a mnoge organizacije koje uključuju volontere uspješno provode inkluzivne volonterske programe i zainteresirane su za više. Većina organizacija koje uključuju volontere (preko 70%) već uključuju osobe u nepovoljnom položaju kao volontere, iako to nije rezultat svjesnog planiranja - 60% organizacija nema poseban fokus na regrutiranje ili pisanu politiku o sudjelovanju grupa koje se nalaze u nepovoljnom položaju. Koristi za organizacije koje uključuju osobe u nepovoljnom položaju mogu biti veća raznolikost znanja, vještina i iskustava volontera te povećana svijest o resursima i dodanoj vrijednosti. Tome se može pridodati i: razvijanje tolerancije te bolje razumijevanje različitosti i inkluzije među zaposlenicima/cama i drugim volonterima/kama; stjecanje novih vještina, znanja i vrijednog iskustva zaposlenika/ca i drugih volontera/ki (poput Brailleovog pisma i govora rukom); povećanje ugleda u zajednici; itd.

Rezultati prethodno navedenog istraživanja ne odudaraju previše ni od rezultata dobivenih na uzorku iz Hrvatske:

¹ Focus Research report, Making it matter – the impact of volunteering on social inclusion (<https://www.dkolektiv.hr/public/storage/documents/publications/making-it-matter-focus-research-report.pdf>)

- više od 50% organizacija nije se posebno usredotočilo na uključivanje skupina u nepovoljnom položaju u volontiranje.
- gotovo 50% organizacija koje u volontiranje uključuju skupine u nepovoljnom položaju nisu to svjesno planirale.
- gotovo 85% organizacija svoje inkluzivne volonterske programe bazira na volontiranju korisnika.
- u inkluzivno volontiranje najviše su uključene sljedeće skupine volontera: nacionalne ili etničke manjine, osobe s niskim životnim standardom i primanjima (dugotrajno nezaposlene i siromašne osobe), volonteri koji žive u udaljenim ili ruralnim područjima.
- organizacije koje do sada nisu razvile inkluzivne volonterske programe kao osnovne prepreke navode nedostatak organizacijskih kapaciteta i nedostatak odgovarajućeg okruženja te ujedno navode potrebu za podrškom koju vide u lokalnim/regionalnim volonterskim centrima, Hrvatskom centru za razvoj volonterstva te lokalnim organizacijama koje se bave područjem inkluzije.

U Hrvatskoj je inkluzivno volontiranje prepoznato i regulirano Zakonom o volonterstvu (NN 58/07, 22/13 i 84/21), koji potiče uključivanje skupina u nepovoljnom položaju u volontiranje te isto omogućuje i organizatorima volontiranja u Hrvatskoj. Ipak, stanje razvoja inkluzivnog volontiranja u Hrvatskoj vidljivo iz prethodnog istraživanja jasno upućuje na prostor za unaprjeđenje.

Smjernice i preporuke za razvoj inkluzivnog volontiranja

1. Ukloniti psihološke i fizičke prepreke

Poželjno je razvijati i podržavati inkluzivne volonterske programe kako bi se prevladale ključne prepreke i pružila dodatna podrška koja bi mogla biti potrebna volonterima u nepovoljnom položaju. Važnu ulogu u razvoju inkluzivnih volonterskih programa imaju organizatori volontiranja kojima je potrebna kontinuirana financijska podrška za provedbu inkluzivnih volonterskih programa od strane lokalnih samouprava ili tijela državne uprave. Inkluzivni volonterski programi zahtijevaju posebnu pozornost u smislu utvrđivanja uloga volontera, upravljanja volonterima, dodatne podrške i infrastrukture. Stručnu podršku u razvoju volonterskih programa organizatorima volontiranja mogu pružiti volonterski centri ili resurne nacionalne, krovne organizacije koje djeluju u području razvoja inkluzivnog volontiranja. Također, važno je povećati svijest javnosti o pozitivnom utjecaju koji volontiranje može imati za zajednicu i za volontere u nepovoljnom položaju.

2. Razviti sustav podrške



Poželjno je i potrebno podržati lokalne organizacije da uključe osobe u nepovoljnom položaju kao volontere. Ovdje značajnu ulogu igraju volonterski centri, resursne organizacije, kao i lokalne samouprave, budući da bi se podrška trebala baviti trima pitanjima koja se međusobno nadopunjuju: izazov motiviranja volontera u nepovoljnom položaju; potreba organizacija za uključivanjem volontera kao dodatnim resursima, znanjem i metodama; i nova partnerstva između organizacija te između organizacija i lokalne samouprave. Takve mjere dovest će do koordiniranih napora i poboljšanja prakse u količini i kvaliteti.

3. Ojačati krovne nacionalne organizacije u području razvoja volonterstva, volonterske centre i organizatore volontiranja

Krovne nacionalne organizacije koje djeluju u području razvoja inkluzivnog volontiranja i volonterski centri trebali bi biti podržani da prihvate socijalnu uključenost kao jednu od svojih temeljnih vrijednosti kako bi uložili više u motivaciju, obrazovanje i mentorstvo organizacija koje uključuju volontere. Organizatori volontiranja će se morati prilagoditi kako bi osigurali stvaranje inkluzivnog okruženja koje će podržati potrebe svih volontera. Kako bi se osigurala inkluzivnost volonterskih programa, volonterski centri bi trebali podržati organizatore volontiranja u prilagodbi volonterskih pozicija koje uzimaju u obzir snage, interese i stručnost volontera, bez obzira na njihovu dob, pozadinu, razinu vještina ili sposobnosti. Na taj način će povećati svoje razumijevanje problema i sposobnost održavanja provedbe inkluzivnih volonterskih programa od strane lokalnih organizacija s kojima rade.

Stoga kreatori politika na nacionalnoj i lokalnoj razini trebaju surađivati s organizacijama koje čine infrastrukturu volonterstva i organizatorima volontiranja, kao i inicijativama koje predvode volonteri, putem javnih politika i financiranja, kako bi im pomogli postati primjer za promjene u podizanju svijesti i vidljivosti različitosti, ukloniti psihološke i fizičke prepreke u volontiranju, razviti sustave podrške te osigurati iste kao normu.

4. Mjeriti utjecaj i pokazati vrijednost

Potrebno je pružiti pomoć organizacijama koje uključuju volontere da mjere utjecaj koji njihovi inkluzivni volonterski programi donose volonterima i organizacijama. Nacionalne resursne organizacije, kao i volonterski centri trebali bi ih podržati odgovarajućim resursima i za to potrebnim

alatima. Na taj će način organizacije prikupljati podatke i svjedočenja u vezi s volonterima u nepovoljnom položaju kako bi pružili daljnje dokaze o poboljšanju dobrobiti, socijalnog kapitala i socijalno-ekonomske dodane vrijednosti volontiranja.

5. Zajedno smo jači

Kreatori politika trebaju podržati razvoj međusektorske suradnje, partnerstava i mreža u svrhu razmjene prakse i znanja te razviti nove metode za stvaranje uspješnijih programa i načina za uključivanje osoba u nepovoljnom položaju kao volontera. Na taj način, oni će dodatno povećati svoje razumijevanje problema i kapacitet za podršku lokalnim organizacijama koje provode inkluzivne programe volontiranja.



KORISNICI



PARTNERI



Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Sadržaj dokumenta isključivo je odgovornost DKOlektiva – organizacije za društveni razvoj.

